

Osvrti, recenzije, prikazi

Zorka Renić i Iva Ban

Bjelovarom, stazama djetinjstva

Tijekom rada na školskom projektu „Ljekarništvo u Bjelovaru” knjižničarka, učenici i nastavnici Medicinske škole Bjelovar istraživali su brojne izvore. Istražujući podatke o prvim bjelovarskim ljekarnama, naišli su na digitalizirana izdanja *Bjelovarskog lista* u kojima je objavljen ciklus tekstova Mate Lovraka pod naslovom „Bjelovarom, stazama djetinjstva”. Ondje su, među ostalim, naišli i na autorove zapise o bjelovarskim ljekarnama.

„Ljekarnici u mom djetinjstvu bijahu najbolji ženidbeni kandidati, čežnja bogatih djevojaka mirazuša. Da, ljekarna je bila u stvari privatno trgovačko poduzeće. Iz onih dana postoji rečenica za trgovačku robu: ‘Skupo kao u apoteci.’ I danas vrijedi ta rečenica.“

Lovrak, Mato. Bjelovarom, stazama djetinjstva.

Bjelovar: Državni arhiv u Bjelovaru;

Medicinska škola Bjelovar, 2020. str. 33.

Ovdje kratko valja istaknuti važnost digitalizacije i korištenja digitalnih izvora u nastavi. Digitalizacija kulturne baštine omogućila je jednostavan pristup donedavno nedostiznim sadržajima, teško pretraživim u svom izvornom obliku, a toliko značajnim jer otkrivaju nove spoznaje o nečemu o čemu smo mislili da sve

znamo. *Bjelovarski list*, najdugovječniji gradski tjednik, pokazao se vrlo dobrim svjedokom vremena. Razgovor o digitalizaciji i vrlo zanimljivom tekstu Mate Lovraka pronađenom zahvaljujući digitalizaciji tjednika *Bjelovarski list*, bio je poticaj za suradnju Medicinske škole Bjelovar i Državnog arhiva u Bjelovaru. Tekstove Mate Lovraka odlučili smo objediniti, opremiti razglednicama i slikama iz vremena koje se opisuje u tekstu te ga pripremiti za tisak.

Svjetsku je slavu hrvatski književnik Mato Lovrak stekao svojim vrhunskim romanima za djecu, a njegovi su autobiografski zapisi do sada bili manje poznati. Ipak, zadnjih godina sve više dolaze u fokus javnog interesa. Bjelovar ima sreću što je dio zapisa posvećen upravo tom gradu u kojem je Lovrak proveo dio svoga školovanja. Mato Lovrak u Bjelovar dolazi 1910. godine kao desetogodišnji dječak kako bi svoje školovanje nastavio u gimnaziji. Gimnazijski program bio je osmogodišnji nakon čega se polagao viši ispit te dobivala svjedodžba o zrelosti koja je omogućavala daljnje školovanje. No Lovrakovo školovanje u Bjelovaru prekinuo je početak 1. svjetskog rata 1914. godine, a školovanje za učitelja završava 1919. godine u Zagrebu. Iako ga za Bjelovar vežu brojne nevolje,

kako to sam često ističe opisujući se kao „malog gimnazijalčiča“ prestrašenog novom sredinom i strogim profesorima, Lovrak ipak uvijek naglašava ljepotu i pozitivno ozračje Bjelovara. Nakon odlaska u Zagreb često se vraćao u Bjelovar, a njegovi posjeti tijekom 1961. i 1962. godine u svrhu prikupljanja materijala za pisanje romana zabilježeni su u *Bjelovarskom listu* u obliku feljtona „Bjelovarom, stazama djetinjstva“. Tekst je nastao na temelju Lovrakovih istraživanja za pisanje romana „Gimnazijalac“ koji donosi opise susreta seoskog djeteta s gradom i njegovim nacionalnim i socijalnim problemima. Roman opisuje Bjelovar u vrijeme od 1908. do 1914. godine, a upravo se ovom razdoblju Lovrak vraća u seriji tekstova „Bjelovarom, stazama djetinjstva“.

Mato Lovrak posebnu pozornost posvetio je odgojno-obrazovnim i pedagoškim temama. Na temelju autobiografskih zapisa govori o gimnazijskom obrazovanju, kritizira tadašnje opsežne programe i sustav u kojem dominira učenje napamet – „napametno učenje“. Kritizira nedostatak odgojne dimenzije i umjetničkih sadržaja u školama. U tekstu ponajviše razotkrivamo Matu Lovraka kao velikog čovjeka, pedagoga i književnika, razotkrivamo njegovu zaista istinsku i veliku ljubavi prema zavičaju, ljudima i djeci koju želi pravilno odgojiti, oplemeniti i usrećiti. Posebno su zanimljive Lovrakovske slike bjelovarskih ulica i zgrada, a sjećanje na pojedine dijelove grada sačuvano je samo u ovdje zapisanim sjećanjima pa je stoga tekst od neprocjenjive važnosti za proučavanje prošlosti Bjelovara.

Knjiga Mate Lovraka „Bjelovarom, stazama djetinjstva“ objavljena je u prosincu 2020. u izdanju Medicinske škole Bjelovar i Državnog

arhiva u Bjelovaru. Važnost ove publikacije višestruka je, a rezultat je odlične suradnje navedenih ustanova, ali i financijske potpore Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Publikaciju su uredile Zorka Renić (Medicinska škola Bjelovar) i Martina Krivić Lekić (Državni arhiv u Bjelovaru), a lekturu i korekturu potpisuje profesorica Iva Ban (Medicinska škola Bjelovar).

